

*Powiatowa Stacja
Sanitarno – Epidemiologiczna
w Końskich*

**STAN SANITARNY
POWIATU KONECKIEGO
2024**

Końskie, luty 2025

Szanowni Państwo

Wzorem lat ubiegłych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich przedkłada Państwu w załączeniu ocenę stanu sanitarnego powiatu koneckiego za rok 2024 zgodnie z art.12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz.416) i serdecznie zaprasza Państwa do zapoznania się z cyklicznie wydawanym przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Końskich raportem o stanie sanitarnym powiatu koneckiego.

Niniejsze opracowanie stanowi raport o bieżącym stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej powiatu koneckiego, wskazuje na najważniejsze zagrożenia, przyczyny ich powstawania oraz kierunki dalszych działań zapobiegawczych.

Raport zawiera informację o warunkach higieny środowiska; higieny pracy w zakładach pracy; higieny procesów nauczania i wychowania; higieny wypoczynku i rekreacji; zdrowotnych żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, higieniczno – sanitarnych, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, warunkach sanitarnych obiektów użyteczności publicznej oraz obejmuje działalność oświatowo - zdrowotną i promocję zdrowia.

PPIS w Końskich pragnie zwrócić Państwa uwagę na szeroki zakres zadań z zakresu zdrowia publicznego, do których realizacji powołana została Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej ukierunkowana jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i chorób zawodowych.

Podejmowane działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańcom powiatu koneckiego poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Szczegółne działania o szerokim zakresie prowadzone są w kierunku szerzenia oświaty zdrowotnej.

Sytuację epidemiologiczną i stan sanitarny powiatu koneckiego opracowano na podstawie informacji i materiałów własnych zebranych podczas kontroli/wizytacji nadzorowanych obiektów i na podstawie przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych.

Realizując zasadę pełnego dostępu opinii publicznej do informacji dotyczącej bezpieczeństwa sanitarnego, pełny tekst raportu mogą Państwo znaleźć na stronie internetowej PSSE w Końskich - <https://www.gov.pl/psse-konskie>.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Końskich

Anna Wojtasińska

Spis treści

Wstęp	1
I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego	2
II. Jakość wody do spożycia i ciepłej wody użytkowej	8
III. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	9
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk	10
V. Stan sanitarny podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza.....	11
VI. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy.....	12
VII. Działania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez nowe narkotyki (tzw. „dopalacze”).....	13
VIII. Nadzór nad placówkami nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży.....	14
IX. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności, żywienia i produktów kosmetycznych.....	16
X. Promocja zdrowia i oświata zdrowotna	17
Podsumowanie	18

Wstęp

Państwowa Inspekcja Sanitarna działa na podstawie *ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* została powołana w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych.

Realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska;
- higieny pracy w zakładach pracy;
- higieny procesów nauczania i wychowania;
- higieny wypoczynku i rekreacji;
- zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych;
- higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują wymienione zadania sprawując zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny oraz prowadząc działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną, a także oświatowo – zdrowotną, promującą zdrowie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Końskich obejmowała swoim działaniem w 2024 r. **8 gmin oraz 4 miasta:** Końskie, Stąporków, Radoszyce i Gowarczów.

W roku 2024 przeprowadzono ogółem **1868** kontroli i wizytacji, wydano **792** decyzje ogółem, w tym **235** merytorycznych i **557** płatniczych, wydano **326** postanowień, nałożono **46** mandatów na kwotę **17900 zł**.

W ramach urzędowej kontroli żywności i nadzoru nad produktami kosmetycznymi, monitoringu jakości wody do spożycia, z kąpielisk i basenów pobrano ogółem **409** próbek do badań, w tym **173** próbki wody oraz **236** próbki żywności i próbki produktu kosmetycznego.

Przeprowadzono **1708** badań dotyczących higienicznej oceny warunków pracy uczniów, tj. **278** ocen tygodniowych rozkładów lekcyjnych, które oceniono w 25 placówkach w 278 oddziałach; **1078** ocen ergonomii mebli szkolnych i przedszkolnych, które oceniono w 14 placówkach w 79 oddziałach oraz **352** oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, które oceniono w 5 placówkach w 40 oddziałach dla 352 dzieci.

Prezentowane dane statystyczne pochodzą ze sprawozdań statystycznych za rok 2024 sporządzonych przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Końskich w ramach badań statystycznych statystyki publicznej i stanowią porównawczą analizę występowania chorób zakaźnych, zawodowych, wyników badań i kontroli nadzorowanych obiektów wraz z ich oceną w ramach szacowania ryzyka zdrowotnego.

I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego

W 2024 roku działalność przeciwepidemiczna Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Końskich była skoncentrowana na:

- Prowadzeniu działań w ramach światowego programu eliminacji odry i różyczki.
- Nadzorze nad ogniskami zakażeń szpitalnych oraz czynnikami alarmowymi zgodnie z kompetencjami PIS.
- Podejmowaniu działań w ramach światowego programu eradykacji *poliomyelitis* (choroba Heinego – Medina, ostre zapalenie rogów przednich rdzenia kręgowego, nagminne porażenie dziecięce).
- Opracowaniu dochodzeń epidemiologicznych m. in. o zasięgu międzynarodowym.
- Nadzorze nad stanami magazynowymi szczepionek, które są dystrybuowane przez PSSE w ramach realizacji szczepień obowiązkowych zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.
- Oszacowaniu zapotrzebowania na zakup przez Ministra Zdrowia szczepionek na potrzeby realizacji szczepień obowiązkowych zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.
- Analizie wykonawstwa szczepień ochronnych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Końskich za 2023 r.

Zadania wykonywane w 2024 r. przez Sekcję Nadzoru Przeciwepidemicznego PSSE w Końskich to:

- przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych,
- prowadzenie rejestrów zgłoszeń o podejrzeniach lub rozpoznanych przypadkach chorób zakaźnych i zakażeń oraz zgłoszeń dodatnich wyników badań laboratoryjnych w kierunku zakaźnych czynników chorobotwórczych,
- rejestrowanie zgłoszeń chorób zakaźnych i wywiadów epidemiologicznych w systemie EPIBAZA,
- opracowywanie ognisk zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 oraz ognisk zatruc pokarmowych,
- obsługa systemu SEPIS,
- sporządzanie sprawozdań i meldunków, które następnie przekazywane są do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach,
- współpraca z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie prowadzenia czynnego nadzoru nad pogryzieniami oraz zgłaszalnością chorób odzwierzęcych,
- nadzorowanie i opracowywanie zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- podejmowanie działań dotyczących bieżących sytuacji alarmowych i interwencyjnych,
- przekazywanie do podmiotów leczniczych opracowania organów nadrzędnych dotyczących zagrożeń epidemiologicznych istotnych dla zdrowia publicznego,
- kontynuowanie dystrybucji preparatów szczepionkowych przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) w ramach powszechnego programu szczepień,
- prowadzenie czynnego nadzoru nad przypadkami gruźlicy.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych

Na terenie powiatu koneckiego w 2024 r. szczepieniom w ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych podlegało **11605** dzieci i młodzieży do lat 19.

Wykonawstwo szczepień w powiecie koneckim należy ocenić jako dobre, od lat utrzymuje się na podobnym poziomie jak średnia kraju.

Szczepienia przeciwko HPV

Od 1 września 2024 r. szczepienia w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV dostępne są dla osób po ukończeniu **9. roku życia** do ukończenia **14. roku życia**. Dzieci i młodzież we wskazanej grupie wiekowej mogą skorzystać z możliwości zaszczepienia się przeciw HPV w szkole lub w ośrodku zdrowia, w ramach oferowanego przez Ministra Zdrowia *Programu szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV)* realizującego założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030.

HPV (Human Papilloma Virus) to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka. HPV odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe. Przed zakażeniem HPV może uchronić szczepionka. Szczepienie jest najskuteczniejsze, jeśli nastąpi przed potencjalnym narażeniem na zakażenie HPV, do którego dochodzi głównie drogą kontaktów seksualnych. W Polsce w powszechnym programie szczepień przeciw HPV bezpłatnie dostępne są 2 szczepionki: 2-walentna szczepionka Cervarix i 9-walentna szczepionka Gardasil 9. Szczepienia przeciw HPV w ramach programu podawane są w dwóch dawkach. Odstęp między tymi dawkami w programie wynosi od 6 do 12 miesięcy.

Szczepienia przeciwko krztuścowi dla kobiet w ciąży

Od 15 października 2024 r. szczepienie przeciwko krztuścowi dla kobiet w ciąży zostało objęte programem zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek jest finansowany przez ministra właściwego do spraw zdrowia. Szczepienie to jest szczególnie zalecane kobietom w ciąży po ukończeniu 27. do 36. tygodnia ciąży, a w uzasadnionych przypadkach zagrożenia przedwczesnym porodem – po ukończeniu 20. tygodnia ciąży, w schemacie jednodawkowym. Wskazane szczepienie chroni kobietę w ciąży, jak i po porodzie oraz noworodka przed zachorowaniem i hospitalizacją w pierwszych 3-6 miesiącach życia. Pacjentka nie potrzebuje recepty na szczepionkę. Natomiast szczepienie jest odnotowane w elektronicznej Karcie Szczepień.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie koneckim opracowano, w oparciu o dane zgłoszonych przypadków zachorowań i zakażeń do Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Końskich. Dokonana na tej podstawie ocena wskazuje, że

odnotowano **spadek zachorowań na COVID-19**.

Natomiast w 2024 r. o **343 zwiększyła się łączna liczba chorób zgłoszonych przez lekarzy** zgodnie z wykazem zakażeń i chorób zakaźnych ujętym w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (2023 r. – 2009, 2004 r. – **2352**).

Analizując współczynnik zapadalności i liczbę przypadków zachorowań w latach 2023-2024 odnotowano znaczący **wzrost zachorowań na krztusiec w roku 2024**. Wzrost zakażeń pałeczką krztusca notowano także na terenie całego kraju. Spowodowane to mogło być przez cykliczność występowania epidemicznych zachorowań na krztusiec, występujących co 3 – 5 lat. Według danych retrospektywnych cykliczny wzrost zachorowań na krztusiec mógł przypaść właśnie w opisywanym roku.

W 2024 roku w wielu poradniach lekarza podstawowej opieki zdrowotnej wykonując testy antygenowe COMBO wdrożono szybką diagnostykę trzech chorób zakaźnych: **grypy, COVID-19 i zakażenia wirusem RSV (syncytialnym wirusem oddechowym)**. Wynikiem zastosowania testów był **znaczący wzrost zachorowań RSV i grypy potwierdzonej antygenowo**.

Sytuacja epidemiologiczna pozostałych chorób zakaźnych od wielu lat utrzymuje się na podobnym poziomie i nie budzi niepokoju. Zarejestrowane w roku 2024 zachorowania na niektóre choroby zakaźne, analogicznie jak w latach ubiegłych, miały charakter sezonowy lub były kontynuacją trendów wieloletnich obserwowanych wcześniej. Pojedyncze zachorowania na choroby zakaźne zagrażające życiu nie były niebezpieczne dla ogółu mieszkańców naszego powiatu.

Łącznie w 2024 r. przeprowadzono **619 dochodzeń epidemiologicznych**, w związku ze zgłoszeniem podejrzeń zachorowań i zachorowań na choroby zakaźne (rok 2023 - 1201 dochodzeń epidemiologicznych).

W 2024 r. na terenie powiatu koneckiego:

- zarejestrowano **809 przypadków** dodatniego wyniku zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2,
- zarejestrowano i opracowywano **8 ognisk zakażeń COVID-19**.

Grypa

W 2024 roku zgłoszono do Państwowego Powiatowego Inspektora w Końskich **666 zachorowań na grypę potwierdzonych szybkim testem antygenowym i 2 potwierdzone laboratoryjnie testem PCR** (w 2023 r. – zgłoszono 352 przypadków zachorowań na grypę, potwierdzonych laboratoryjnie). Zachorowania na grypę oraz przypadki grypopodobne

występują sezonowo. Obserwuje się największy wzrost w sezonie jesiennym, zimowym i wiosennym.

Zakażenia wirusem RSV

Wirus RSV (ang. **Respiratory Syncytial Virus**) to wirus nabłonka oddechowego, który należy do rodziny paramyksowirusów (łac. Paramyxoviridae). Jest głównym czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za rozwój ostrego zapalenia oskrzelików u najmłodszych dzieci. W 2024 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora w Końskich zgłoszono **112 przypadków zachorowań na RSV**, potwierdzonych testem antygenowym, w tym 26 osób było hospitalizowane. W 2023 r. zgłoszono **29 przypadków zachorowań na RSV**, potwierdzonych testem antygenowym, w tym 14 osób było hospitalizowane

Krztusiec jest ostrą chorobą dróg oddechowych, wywołaną przez bakterie *Bordetella pertussis*. Jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek, a do zakażenia dochodzi drogą powietrzno-kropelkową. Charakterystycznym objawem choroby jest długotrwanie utrzymujący się napadowy kaszel z wydzielaniem lepkiej plwociny. Krztusiec jest najbardziej niebezpieczny dla nieuodpornionych niemowląt i małych dzieci. U dzieci poniżej 6 miesiąca życia zamiast napadowego kaszlu może wystąpić bezdech, utrata przytomności z powodu braku tlenu, a bez podjęcia skutecznego leczenia może nastąpić zgon, dlatego tak ważne jest szczepienie kobiet w ciąży, osób z ich otoczenia oraz pracowników oddziałów pediatrycznych. W 2024 roku, w powiecie koneckim zaobserwowano znaczny wzrost zachorowań na krztusiec. Łącznie zarejestrowano **23 przypadki zachorowań**, w analogicznym okresie 2023 r., nie odnotowano żadnego przypadku. Zgodnie z obowiązującymi definicjami opracowanymi przez NIZP-PZH PIB – 12 z nich spełniało kryteria przypadku możliwego, 11 potwierdzonego. Znaczny wzrost liczby zachorowań obserwowany jest zarówno w powiecie koneckim jak i w Polsce. Zdaniem ECDC aktualne zwiększenie liczby zachorowań prawdopodobnie jest związane ze zmniejszoną zapadalnością na krztusiec w okresie pandemii COVID-19 i zmniejszeniem stanu zaszczepienia przeciw krztuścowi w niektórych grupach populacji.

Gruźlica jest chorobą bakteryjną wywołaną przez bakterie tlenowe – *Mycobacterium Tuberculosis*. Jest chorobą wielonarządową atakuje wszystkie narządy organizmu jednak w ponad 90% przypadków dotyczy płuc, zaś w 10% przypadków rozwija się jako gruźlica innych narządów (opłucnej, węzłów chłonnych, układu moczowo – pęciowego i układu kostno-stawowego). Choroba najczęściej przenosi się drogą kropelkową, źródłem zakażenia są przede wszystkim chorzy, którzy wydają prątki podczas kaszlu, kichania. Do Powiatowej Stacji

Sanitarно - Epidemiologicznej w Końskich w 2024 roku zgłoszono **20 przypadków** zachorowań na gruźlicę, w tym **2 przypadki gruźlicy pozapłucnej (gruźlica węzłów chłonnych)**. W roku 2024, nie odnotowano przypadków gruźlicy wśród cudzoziemców, jak również przypadków gruźlicy wielolekoopornej (MDR).

W ubiegłym roku, podobnie jak w 2023 roku i w latach poprzednich, gruźlica była częściej wykrywana u mężczyzn niż u kobiet. Wg danych IGiChP informacje o sposobie wykrycia przypadków gruźlicy płuc w 2024 roku wskazują, że w Polsce i w powiecie koneckim najczęstszą metodą wykrywania takich zachorowań było wykrywanie bierne, tzn. z powodu objawów chorobowych u osób, które same zgłosiły się do placówki medycznej. Nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania w środowisku szkolnym. Osoby z kontaktu z chorymi na gruźlicę zostały skierowane do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej celem objęcia ich nadzorem epidemiologicznym, badaniem klinicznym i badaniem diagnostycznym. Powolność procesu poprawy sytuacji epidemiologicznej w powiecie koneckim może mieć związek z sytuacją bytową (w tym ekonomiczną) jego mieszkańców.

Choroby odzwierzęce

W związku ze zgłoszonym przez lekarzy w 2024 r. **narażeniem na wściekliznę**, przeprowadzono **97** dochodzeń epidemiologicznych, w tym **20** dotyczyło przypadków pokąsania przez kota, **76** przypadków pokąsań przez psy oraz 1 przypadek kontaktu z martwym, niezidentyfikowanym zwierzęciem. Do **szczepień p/wściekliznie** zakwalifikowano **16** osób (w 2023 r. - 19 osób). W każdym przypadku zgłoszenia pokąsania przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne, w trakcie którego zbierano informacje o osobie pokąsanej, zwierzęciu będącym sprawcą pokąsania i o okolicznościach pokąsania. Uzyskane informacje niezwłocznie przekazywano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Końskich, w celu przeprowadzenia badania zwierzęcia. W każdym przypadku pokąsania, osoby informowano o konieczności konsultacji dotyczącej szczepień p/wściekliznie z lekarzem chorób zakaźnych. Kwalifikacja do szczepień przeciwko wściekliznie odbywa się zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych u osób, u których doszło do naruszenia ciągłości tkanki podczas kontaktu ze zwierzęciem podejrzanym o wściekliznę. Szczepienia przeciwko wściekliznie wykonywane są w punkcie szczepień znajdującym się w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach.

Choroby wektorowe

W roku 2024 do PSSE w Końskich wpłynęło **27 zgłoszeń** przypadków **boreliozy z Lyme** (w 2023 r. 21 przypadków). Na stosunkowo dużą liczbę przypadków boreliozy wpływa wzrost populacji kleszczy, zarówno w lasach jak i w miejskich terenach zielonych oraz

wydłużenie okresów ich żerowania. Istotne znaczenie mają także zmiany kulturowe i społeczno-ekonomiczne, w wyniku których nastąpiła popularyzacja aktywnych form spędzania wolnego czasu oraz zbieranie owoców runa leśnego w celach zarobkowych. Wzrost rejestracji przypadków boreliozy należy wiązać także z poprawą efektywności diagnostyki oraz rozpoznawania i zgłaszania tej choroby. Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy nt. choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych (noszenie właściwej odzieży, obuwia, stosowanie repelentów) i właściwego postępowania w przypadku ukłucia przez kleszcza. Wczesne i umiejętne usunięcie kleszcza znacząco zmniejsza ryzyko ewentualnego zakażenia. Obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby, co oznacza, że kleszcze będące wektorami krętków z rodzaju *Borrelia*, wywołujących chorobę, są obecne na terenie całego kraju.

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM) to wirusowa choroba ośrodkowego układu nerwowego przenoszona przez kleszcze. Czynnikiem etiologicznym są wirusy z rodziny *Flaviviridae*. Najwięcej zachorowań obserwuje się w okresie od kwietnia do listopada, w wielu regionach Azji i Europy. Szczególnie często występuje w krajach nadbałtyckich i w Europie Środkowej. Polska należy do krajów endemicznych KZM. W roku 2024 do PSSE w Końskich wpłynęło **1 zgłoszenie** kleszczowego zapalenia mózgu. Choroba może mieć ciężki przebieg i prowadzić do trwałych powikłań. KZM można skutecznie zapobiegać poprzez szczepienia. Do transmisji zakażenia dochodzi poprzez ukłucie przez zakażonego kleszcza lub – rzadziej (ok. 1% wszystkich przypadków) – w wyniku spożycia niepasteryzowanych produktów mlecznych pochodzących od zakażonych zwierząt (zwykle kóz i owiec). Do powikłań KZM należą: przewlekły ból głowy, porażenia, ataksja, zaburzenia pamięci, zaburzenia nastroju, zaburzenia poznawcze, zmęczenie, ubytek słuchu, zaburzenia czucia, nadwrażliwość na dźwięk i światło.

II. Jakość wody do spożycia i ciepłej wody użytkowej

W 2024 r. PPIS w Końskich obejmował nadzorem sanitarnym **22 urządzenia wodociągowe**, w tym: **18 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i 4 inne podmioty wykorzystujące wodę**, pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej.

PPIS w Końskich wydał **3 decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z rygiorem natychmiastowej wykonalności**, w których zarządzono podjęcie działań naprawczych polegających na doprowadzeniu wody w sieci wodociągowej do składu mikrobiologicznego spełniającego obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia. W okresie sprawozdawczym stwierdzono **nieprawidłowy skład mikrobiologiczny wody w wodociągach**:

- **wod. Smarków gm. Stąporków (obecność bakterii grupy coli oraz przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C);**
- **wod. Wyszyna Fałkowska gm. Ruda Maleniecka (obecność bakterii grupy coli);**
- **wod. Czarniecka Góra SZPITAL gm. Stąporków (obecność bakterii grupy coli).**

W wyniku przeprowadzonych przez zarządców wodociągów skutecznych działań naprawczych oraz na podstawie sprawozdań z przeprowadzonych badań wody z przedmiotowych wodociągów postępowanie zakończono.

Na koniec roku sprawozdawczego 2024 oceniono, że jakość dostarczanej wody nie budziła zastrzeżeń, za wyjątkiem wody z **wodociągu Stąporków**.

W dalszym ciągu **prowadzone jest postępowanie administracyjne dotyczące jakości wody z wodociągu Stąporków**, stwierdzono **warunkową przydatność wody do spożycia** ze względu na zanieczyszczenie fizykochemiczne (**ponadnormatywne wartości żelaza i mętności**).

Wobec istniejących zagrożeń zdrowotnych powodowanych zasiedlaniem instalacji i urządzeń wodnych bakteriami z rodzaju Legionella, konieczne jest okresowe **monitorowanie ciepłej wody użytkowej**, w kierunku obecności tych bakterii.

Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Końskich w 2024 r. pobrali w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego do badania próbki wody ciepłej (ogółem **50 próbek**) na obecność pałeczek Legionella sp. w wytypowanych obiektach na terenie powiatu koneckiego (**szpitale, podmioty lecznicze inne niż szpitale, obiekty pomocy społecznej, obiekty świadczące usługi hotelarskie, ośrodek szkolno-wychowawczy, pływalnie**).

Jakość wody w instalacjach wewnętrznych ciepłej wody użytkowej nie budziła zastrzeżeń.

III. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Przedmiotem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego było uzgadnianie i opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- wniosków dotyczących konieczności wykonania raportu oddziaływania inwestycji na środowisko i jego zakresu,
- przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- przystąpienia do użytkowania przedsięwzięcia,
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, określonych w przedkładanych projektach decyzji o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach prowadzonych postępowań oraz uzgodnień w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przyczyniają się do eliminacji nieprawidłowości w zakresie sanitarno – higienicznym, zapewniają właściwe warunki sanitarno-zdrowotne w miejscach pobytu ludzi, a także odpowiednie warunki pracy.

W roku 2024 Nadzór Zapobiegawczy zajął **468 stanowisk**, których celem było zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych w obiektach na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania, oraz wydał **415 decyzji płatniczych** i przeprowadził **38 kontroli**.

Wydano w I instancji 2 decyzje merytoryczne.

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk

Bieżący nadzór sanitarny Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy różnorodnych obiektów, są to między innymi: kąpieliska, baseny kąpielowe, ustępy publiczne, obiekty pomocy społecznej, hotele i inne obiekty hotelarskie, obiekty wczasowo-turystyczne, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej, cmentarze, zakłady pogrzebowe, prosektoria i inne obiekty, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego osobom z nich korzystającym.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich w roku 2024 wydał **8 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich.**

Na wniosek Starosty Koneckiego, PPIS w Końskich w roku 2024 wydał **11 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy.**

W ramach poprawy stanu sanitarnego na terenie powiatu koneckiego, przy ul. Ks. Granata w Końskich wybudowano nowy ustęp publiczny.

Kąpieliska

W sezonie letnim 2024 r. na terenie powiatu koneckiego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny objął nadzorem **2 kąpieliska (kąpielisko w Sielpi Wielkiej, na zbiorniku wodnym usytuowanym na rzece Czarnej Koneckiej w Sielpi Wielkiej, o długości linii brzegowej 50 m i kąpielisko w Radoszycach, na zbiorniku wodnym usytuowanym na rzece Plebance w Radoszycach, o długości linii brzegowej 95 m).**

Sezon kąpieliskowy na kąpielisku w Sielpi Wielkiej rozpoczął się z dniem 01.07.2024 r., zakończył z dniem 31.08.2024 r.

Sezon kąpieliskowy na kąpielisku Radoszyce rozpoczął się z dniem 25.06.2024 r., zakończył z dniem 31.08.2024 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich na podstawie wyników badań próbek wody pobranych przed sezonem w ramach kontroli urzędowej oraz w sezonie letnim w ramach kontroli wewnętrznej stwierdził **przydatność wody do kąpieli**

W 2024 r. na terenie powiatu koneckiego utworzono **miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli w Stąporkowie (Zbiornik "MIŁA") – zbiornik wodny w Stąporkowie** na rzece Czarna Maleniecka, którego organizatorem była Gmina Stąporków.

Czas trwania sezonu kąpielowego w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli w Stąporkowie – **od dnia 15.07.2024 r. do dnia 13.08.2024 r.**

PPIS w Końskich na podstawie wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej **stwierdził przydatność wody do kąpieli w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli w Stąporkowie – Zbiornik "MIŁA".**

V. Stan sanitarny podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza

PPIS w Końskich nadzoruje **162 podmioty wykonujących działalność leczniczą**, w tym: **40 podmiotów leczniczych** – 2 szpitale, 3 inne niż szpitale, 35 podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria, medyczne laboratoria diagnostyczne, inne) oraz **122 praktyki zawodowe** prowadzące działalność leczniczą.

W 2024 r. skontrolowano ogółem przez przedstawicieli PPIS w Końskich **81 podmiotów wykonujących działalność leczniczą**, w tym 29 podmiotów leczniczych, 52 praktyki zawodowe prowadzące działalność leczniczą.

Nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno-higienicznego nie stwierdzono.

VI. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

Sekcja Nadzoru Środowiska Pracy zajmuje się ochroną zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy w celu zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych, poprzez sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie przestrzegania przepisów higieny i warunków środowiska pracy.

W ewidencji Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy w 2024 r. znajdowało się 501 zakładów pracy, w których było zatrudnionych 8427 pracowników. Większość objętych ewidencją podmiotów to firmy zatrudniające do 50 pracowników – 465 firm, co stanowi 93% wszystkich nadzorowanych zakładów.

Bieżącym nadzorem objęto 110 zakładów, zatrudniających 4197 pracowników.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że:

- stan sanitarny i techniczny zakładów ulega poprawie,
- pracodawcy realizują zalecenia pokontrolne Inspekcji Sanitarnej,
- pracodawcy realizują wymagania dotyczące poprawy warunków pracy w zakładach.

Ponadto prowadzono nadzór nad:

- stosowaniem substancji chemicznych i ich mieszanin;
- stosowaniem i obrotem prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3;
- obrotem produktami kosmetycznymi i biobójczymi oraz detergentami.

Choroby zawodowe

Wpłynęło 21 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych, wydano **9 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (3 - pylice płuc, 1 - przewlekłe choroby narządu głosu, 1 – choroby skóry, 1 - przewlekłe choroby układu ruchu, 1- borelioza, 1 – gruźlica, 1 - wirusowe zapalenie wątroby typu C)** oraz 7 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (w 2023 r. odpowiednio wpłynęło 19 zgłoszeń, wydano 15 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej).

VII. Działania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez nowe narkotyki (tzw. „dopalacze”)

W myśl *art. 4 pkt 11a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 z późn. zm.)*, „**nowa substancja psychoaktywna**” oznacza każdą substancję lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działającą na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, o której mowa w *art. 18b ust. 1 pkt 3*, zagrożenia dla zdrowia lub zagrożenia społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający, lub które naśladują działanie tych substancji, określoną w przepisach wydanych na podstawie *art. 44f pkt 3 ww. ustawy*.

Nowe narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, często potocznie zwane „dopalaczami” – to produkty o zróżnicowanym składzie, które łączy jedna wspólna cecha: zawierają substancje psychoaktywne działające na układ nerwowy człowieka w podobny sposób do dotychczas znanych narkotyków.

Substancje te są zarówno produkowane przez człowieka, czyli syntetyczne, jak i pozyskiwane z roślin. Substancje te nawet tak samo nazwane, mogą różnić się składem. Dlatego bardzo łatwo je przedawkować.

Na terenie powiatu koneckiego w 2024 roku **nie funkcjonowały rozpoznane podmioty w zakresie wprowadzania do obrotu i produkcji nowych narkotyków.**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich z uwagi na brak funkcjonujących oraz podejrzanych podmiotów gospodarczych o produkcję lub wprowadzanie do obrotu nowych substancji psychoaktywnych nie prowadził wspólnych kontroli z Policją lub Służbą Celną, jak również nie przejmował spraw w powyższym zakresie.

W 2024 roku w ramach współpracy z Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym w Końskich w zakresie informowania o przypadkach zatrucia „dopalaczami”, nie odnotowano zgłoszeń.

VIII. Nadzór nad placówkami nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży

W roku 2024 skontrolowano kompleksowo 68 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 77 placówek wypoczynku letniego i zimowego. Przeprowadzono w nich łącznie 183 kontrole, w tym 68 kompleksowych, 77 wypoczynku, 5 obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, 13 gotowości szkolnej, 5 sprawdzających wykonanie zarządzeń prawomocnych decyzji administracyjnych lub zaleceń, 14 w zakresie ergonomii mebli przedszkolnych/szkolnych i 1 interwencyjną.

W celu oceny warunków pracy ucznia **wykonano ogółem 1708 badań**; były to oceny tygodniowych rozkładów lekcji, które oceniono w 25 placówkach, łącznie w **278** oddziałach klasowych oraz ocena ergonomii mebli szkolnych i przedszkolnych, której dokonano w 14 placówkach w 79 oddziałach, łącznie **1078** stanowisk, a także ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, którą objęto 5 placówek w tym 40 oddziałów, łącznie **352** uczniów. Wykonano również 3938 oznaczeń fizycznych, tj. w 14 placówkach w 79 oddziałach dokonano pomiaru wzrostu ucznia, wysokości stolika oraz krzesła dla 1078 stanowisk pracy oraz w 5 placówkach w 40 oddziałach dla 352 dzieci dokonano pomiaru ciężaru ucznia oraz ciężaru jego tornistra.

Tygodniowe rozkłady lekcji oraz ergonomię mebli w skontrolowanych placówkach oceniono pozytywnie. W przypadku **oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych** uzyskano następujące wyniki na 352 uczniów poddanych badaniom **166 mieściło się w niskiej normie** (ciężar tornistra stanowi do 10% masy ciała ucznia), **139 w normie** (ciężar tornistra stanowi między 10 a 15% masy ciała ucznia), natomiast **47** miało tornistry **powyżej normy**, tzn. waga tornistra stanowiła powyżej 15% masy ciała ucznia.

Wypoczynek dla dzieci i młodzieży w 2024 roku

Z wypoczynku letniego i zimowego zorganizowanego na terenie powiatu koneckiego w 2024 roku skorzystało 4159 dzieci i młodzieży, podczas **77 turnusów**.

Na każdym turnusie zapewniono opiekę medyczną oraz właściwe warunki sanitarne i higieniczne.

Podczas **13 wypoczynków w formie półkolonii** w miejscu zamieszkania prowadzone było dożywianie – wyporcjowany posiłek w formie cateringu.

Podczas **64 wypoczynków zorganizowanych w formie wyjazdowej** prowadzono pełne wyżywienie (śniadanie, obiad, podwieczorek i kolacja), w tym **6 stanowiły obozy pod namiotami bez stałej infrastruktury**.

Podczas kontroli placówek nauczania i wychowania oraz wypoczynku stwierdzono, że zdecydowana większość placówek zapewnia uczniom/podopiecznym bezpieczne i higieniczne warunki. Systematycznie obserwuje się poprawę stanu sanitarno – technicznego warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo – wychowawczych między innymi w zakresie:

- ciągłej wymiany umeblowania z certyfikatami,
- podnoszenia świadomości organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku,
- podnoszenia świadomości dyrektorów placówek oświatowych w zakresie zapewnienia bezpiecznych warunków w placówkach oraz promowania zdrowego stylu życia,
- podnoszenia świadomości dyrektorów placówek oświatowych w zakresie profilaktyki wad postawy związanej z ergonomią mebli szkolnych czy przedszkolnych oraz ciężarem tornistrów,
- zapewnienia indywidualnych szafek uczniowskich,
- zapewnienia środków higieny w sanitariatach,
- zapewnienia właściwych warunków do prowadzenia zajęć z WF.

Nadal istniejącym problemem jest ograniczona opieka medyczna, w tym pielęgnarska, szczególnie w przedszkolach. W żadnej placówce nie ma opieki lekarza rodzinnego, opieka stomatologiczna zapewniona w niewielkim odsetku (zainteresowanie ze strony rodziców/opiekunów też niewielkie). Ciągłe występuje zbyt mała ilość godzin pracy pielęgniarek, szczególnie w szkołach wiejskich.

Dożywianie prowadzone jest głównie w szkołach podstawowych w formie obiadów, najczęściej jednodaniowych przygotowywanych na miejscu lub dostarczanych w formie cateringu; niewielki odsetek szkół oferuje obiady dwudaniowe. Niestety zauważalne stało się likwidowanie bloków żywienia i organizowanie obiadów w formie usługi cateringowej.

Poprawia się infrastruktura do zajęć wf; natomiast w szkołach, gdzie funkcjonują bloki sportowe, natryski nie są używane przez uczniów.

W dalszym ciągu istnieje mała ilość placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu koneckiego; tylko dwie gminy zapewniają dostęp do takich obiektów.

IX. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności, żywienia i produktów kosmetycznych

W 2024 r. z 989 obiektów objętych nadzorem znajdujących się w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Końskich skontrolowano 251 obiektów. Kontrolą objęto zakłady produkcyjne, zakłady obrotu żywnością, zakłady żywienia zbiorowego otwarte i zamknięte, obiekty ruchome i tymczasowe, środki transportu żywności jak również produkcję pierwotną.

W skontrolowanych obiektach:

- przeprowadzono łącznie **381 kontroli** (w tym: **6 kontroli** w zakresie wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych i **26 rekontroli sanitarnych**),
- wydano **242 decyzji administracyjnych** (w tym: **139 decyzji merytorycznych oraz 103 decyzji płatniczych**),
- nałożono **43 mandaty karne na łączną kwotę 17500 zł.**
- w ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano do badania fizyko-chemicznego i mikrobiologicznego ogółem **236 próbek**, w tym **233 próbki środków spożywczych** (w tym **4 próbki materiałów do kontaktu z żywnością**) przez przedstawicieli Sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia i **3 próbki produktu kosmetycznego**, w tym 1 na zawartość formaldehydu oraz 2 w kierunku badania jakości mikrobiologicznej przez przedstawicieli Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy.

Próbki produktu kosmetycznego nie zakwestionowano. **Zakwestionowano 2 próbki środków spożywczych**, tj.:

- 1 próbka – korzeń pietruszki świeży w kierunku pozostałości (NDP) pestycydów,
- 1 próbka – papryka świeża w kierunku pozostałości (NDP) pestycydów.
- wykonano **444 pomiary temperatur** w zakresie kontroli zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego w 168 obiektach. Stwierdzono nieprawidłowe temperatury w zakresie przechowywania i magazynowania środków spożywczych w 5 obiektach;
- dokonano w 5 zakładach (1 zakład ciastkarski, 4 zakłady małej gastronomii) **8 pomiarów jakości tłuszczów smaźalnych** za pomocą testu jakości tłuszczów do głębokiego smażenia. Wyniki zgodne z § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25 września 2012 w sprawie określenia maksymalnych poziomów substancji zanieczyszczających, które mogą znajdować się w tłuszczach stosowanych do smażenia oraz kryteriów dla metod analitycznych stosowanych do ich określenia.

X. Promocja zdrowia i oświata zdrowotna

Promocja Zdrowia i Oświata Zdrowotna realizuje działania wynikające z Narodowego Programu Zdrowia oraz aktualnej oceny sytuacji epidemiologicznej i potrzeb środowiskowych.

W 2024 roku realizowano interwencje programowe i nieprogramowe. W realizacji powyższych zadań współpracowano m.in. z:

- Przedszkolami, szkołami podstawowymi i szkołami ponadpodstawowymi;
- Podmiotami wykonującymi działalność leczniczą;
- Samorządem lokalnym;
- Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Końskich;
- Komendą 13-5 Hufca Pracy w Końskich;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Końskich;
- Komendą Powiatową Policji w Końskich;
- Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Końskich.

PSSE w Końskich w ramach promocji zdrowia w 2024 roku realizowała **11 interwencji programowych (2 programów krajowych i 9 programów wojewódzkich)** oraz wzięła udział w **interwencjach nieprogramowych**.

Podsumowanie

Państwowa Inspekcja Sanitarna działająca na terenie powiatu koneckiego, kontynuowała w 2024 r. wykonywanie działań nadzorowanych określonych *ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* oraz realizowała zadania w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej ukierunkowana jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i chorób zawodowych.

Głównym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Końskich w roku 2024 było doskonalenie nadzoru sprawowanego przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Końskich z wykorzystaniem usług cyfrowych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna obejmuje działaniem różne dziedziny życia mieszkańców oraz współpracuje z innymi jednostkami nadzorującymi. W wyniku działalności Państwowego Powiatowego Inspektora w Końskich wzrasta ponadto świadomość społeczeństwa odnośnie zagadnień sanitarno – epidemiologicznych. Działania nadzоровe prowadzone były równolegle z działaniami o charakterze profilaktyki inwestycyjnej oraz promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej. Wykonanie zadań polegało na **sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej oraz oświatowo – zdrowotnej**. Zadania realizowane były w działalności bieżącej oraz w skali długofalowej.

Przeprowadzana analiza wyników działań nadzorowych na terenie powiatu koneckiego, wskazuje, że **stan bezpieczeństwa sanitarnego społeczeństwa ulega stalej poprawie**. Nadal jednak, stwierdza się negatywne zjawiska w sferze sanitarnej oraz epidemiologicznej, co świadczy o konieczności kontynuowania stałego nadzoru sanitarnego, obejmujące działania prewencyjne, monitoringowe i naprawcze oraz prowadzenie w następnych latach zintensyfikowanych działań edukacyjnych w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.